

Переднє слово

Вельмишановний Читачу, цього рiч наша держава святкує 30-рiччя вiдновлення незалежностi, закрiплене *Актом проголошення незалежностi України* 24 серпня 1991 р. Закономiрно, що бiльшiсть головних наукових, освiтнiх та культурних заходiв загалом в країні, рiгiонах та поза її межами вiдбуваються пiд знаком цього важливого державного ювiлею. Тож i наше скромне коло одностудiв, об'єднаних навколо щирого пiєтету до Галича з його багатою iсторiєю, своїми науковими студiями, приєднується до загальнодержавних урочистостей з нагоди Дня Незалежностi України.

Галич, без перебiльшення, належить до числа державотворчих мiст України. Середньовiчна столиця над Днiстром упродовж столiть залишалася значущим полiтичним i культурним осередком сучасних захiдноукраїнських земель. Властиво з Галича на основi багатовiкового iсторичного досвiду витворилося сучасне iсторико-географiчне рiгiональне найменування, вiдоме як Галичина, що територiально обiймає три областi нашої держави – Івано-Франкiвську, Львiвську i Тернопiльську, виходячи й за межi України до схiдних теренiв Польщi.

Попри це недавня адмiнiстративна реформа, у ходi якої було лiквiдовано Галицький район як адмiнiстративну одиницю, практично знiвелювала давню державоцентричну традицiю Галича, залишивши на мапi України тiльки Галицьку територiальну громаду. Звiсно, на таку iсторичну несправедливiсть уже неодноразово звертали увагу наукова

спільнота та громадськість краю, а депутатський корпус обласної ради надіслав кілька звернень до центральної влади щодо перейменування Івано-Франківського району в Галицький, однак поки безрезультатно. Надіємося, що вже до відзначення чергового ювілею — з нагоди 1125-річчя першої письмової згадки про Галич — окреслені проблеми все ж будуть розв'язані.

Водночас 2021 рік виявився багатим на численні пам'ятні дати, пов'язані з історією Галича зокрема і України загалом. Серед них 880-та річниця перенесення столиці володінь князя Володимирка Володаревича з Перемишля до Галича 1141 р., що стало початком злету Галицької землі доби Середньовіччя; 820-та річниця від дня народження короля Данила Романовича; 800-та річниця переможної битви під Галичем 1221 р. військ князя Мстислава Мстиславича *Удатного* із угорсько-польською коаліцією, очоленою галицьким королем Коломаном; 415-та річниця видання *Учительного Євангелія*, виготовленого і видрукуваного 1606 р. в Крилоській друкарні єпископа Гедеона Балабана; 200-річчя від дня народження відомого дослідника галицьких старожитностей о. Антонія Петрушевича (1821—1913); 85-та річниця віднайдення фундаменту галицького кафедрального собору Успіння Пресвятої Богородиці середини XII ст. в Крилосі археологом Ярославом Пастернаком влітку 1936 р.

Отож, актуальних тем для проведення цікавих досліджень з минувшини Галича не бракувало. Шостий випуск збірника наукових праць *«Галич»* акумулює в собі 11 різнопланових публікацій 10-ти авторів з України (Київ, Галич, Івано-Франківськ, Коломия), Польщі (Краків), Німеччини (Мюнхен) та Росії (Калуга). Тематично доробок науковців поділено на чотири рубрики: *«Історія та археологія середньовічного Галича»*, *«Нова і новітня історія міста»*, *«Галич на сторінках іноземних досліджень. Передруки»* та *«Галич на сторінках преси»*.

Сподіваємося, що уважне прочитання сторінок збірника розширить, поглибить і доповнить дочасні знання й уявлення про галицьку історію в загальноєвропейському контексті. Нововиявлені сфрагістичні і зображувальні джерела, археологічне підсумування історико-топографічного розвитку міста, порушення дискусійних питань стосовно діяльності осіб та розгортання подій XII—XIII ст., а також висвітлення спортивного життя, археологічних розкопок у Крилосі, першої більшовицької окупації 1939 р. спричиняться до подальшої актуалізації галицької тематики в сучасному історичному дискурсі.

Від упорядників